

AMANDMANI NA ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

Član 8. u Prijedlogu Zakona glasi:

- (1) U postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja osigurava se dvostepenost rješavanja kod nosioca osiguranja, kao i sudska zaštita prava.
- (2) U postupku rješavanja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

AMANDMAN I

Član 8. stav 1. mijenja se i glasi:

„ U postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja osigurava se prvostepeno rješavanje kod nosioca osiguranja, drugostepeno rješavanje kod ministarstva nadležnog za rad i socijalnu politiku, kao i sudska zaštita prava.“

Obrazloženje

Zakon o upravnom postupku definiše da se u upravnom postupku mora osigurati princip dvostepenog rješavanja. U slučaju kada nema organa uprave drugog stepena žalba se može propisati Zakonom ali u tom slučaju mora se odrediti i organ koji će rješavati po žalbi.

Predloženo rješenje u Prednacrtu Zakona kojim se obezbjeđuje dvostepenost postupka kod nosioca osiguranja je u suprotnosti sa ZUP-om. Naime, kako omogućiti efikasno ostvarivanje prava i interesa građana ukoliko je propisano dvostepeno rješavanje kod istog organa. Organi koji rješavaju pitanje ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u prvom i drugom stepenu trebaju se razlikovati. Prijedlog da se obezbjeđuje prvostepeno rješavanje kod nosioca osiguranja a drugostepeno rješavanje kod ministarstva za rad i socijalnu politiku je u skladu sa načelom dvostepenosti. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave propisuje da Ministarstvo rada i socijalne politike vrši upravne, stručne i druge poslove utvrđene u zakonu koji se odnose na nadležnosti Federacije u oblasti: socijalne politike, rada, **mirovinskog i invalidskog osiguranja**. Imajući u vidu i činjenicu da je navedeno Ministarstvo nadležno i za nadzor Federalnog zavoda, prednactom Zakona o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja FBiH, sasvim je opravdano da navedeno Ministarstvo bude nadležno, kao drugostepeni organ, prilikom ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 33. u Prijedlogu glasi:

- (1) Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja staža po tom osnovu, izuzev radnih mjesta iz člana 34. ovog zakona, pravilnikom utvrđuje Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), a na prijedlog nosioca osiguranja.
- (2) Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem Ministarstvo utvrđuje po prethodno pribavljenom mišljenju odgovarajućih stručnih i naučnih organizacija.
- (3) Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem koja nisu utvrđena Pravilnikom iz stava (1) ovog člana, utvrđuju se po prijedlogu poslodavca, inspektora rada ili sindikata, a na osnovu analize i mišljenja o ispunjenosti uslova za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.
- (4) Analizu i mišljenje o ispunjenosti uslova za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem daje: stručna ovlaštena organizacija ili institucija predviđena propisima iz oblasti zaštite na radu, koja mora ispunjavati uslove u pogledu kadra i tehničke opremljenosti i nadležni mjerodavni inspekcijski ili drugi zakonom određeni organ koji vrši nadzor nad općim i posebnim mjerama zaštite na radu u skladu sa propisima o zaštiti na radu kao i drugim mjerama koje mogu uticati na otklanjanje i smanjenje štetnih uticaja.
- (5) Postupak utvrđivanja i postupak revizije radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, vrste rizika kod kojih se može uvećavati staž, neophodnu dokumentaciju za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, uređuje Ministarstvo, na prijedlog nosioca osiguranja.

AMANDMAN II

U članu 33. iza stava 5. dodaje se novi stav 6. koji glasi:

„Troškove za postupak utvrđivanja i postupak revizije radnih mjesta iz prethodnog stava snosi nosilac osiguranja.“

Obrazloženje

Zakonom je potrebno definisati da troškove revizije radnih mjesta snosi nosilac osiguranja bez obzira ko podnosi zahtjev jer je državi u interesu da se utvrđuju radna mjesta sa beneficiranim stažom.

Sadašnje rješenje koje je definisano u Pravilniku koje donosi nosilac osiguranja je potpuno loše i neracionalno. Prema sadašnjem rješenju poslodavci podnose zahtjev za reviziju radnih mjesta. Uz zahtjev poslodavac mora obavezno dostaviti **stručnu**

dokumentaciju i mišljenje mjerodavne stručne i znanstvene organizacije te akt o **uviđaju mjerodavno inspekcijskog organa** o općim i posebnim mjerama zaštite. Troškove izrade navedene stručne dokumentacije snosi poslodavac. Prema informacijama sa kojima raspolažemo procjene su da troškovi revizije po jednom zaposlenom iznose oko 4.500,00 KM. Dakle, poslodavcu se pored brojnih opterećenja koje plaća nameće još jedna dodatna obaveza koju mora izdavjati, a za šta smatramo da je u obavezi države.

Postavlja se pitanje šta je cilj revizije i zašto se ona uopšte provodi? Cilj je da se radna mjesta koja su zbog tehnologije i zaštite na radu prestala biti opasna po zdravlje ukinu, a ne da je u interesu poslodavca, te da mu se još nameće dodatna obaveza plaćanja. U tom smislu kako ponovno ne bi došlo do nepovoljnih rješenja posebnim Zakonom je potrebno utvrditi radna mjesta sa uvećanim trajanjem a ovim Zakonom treba definisati ko snosi troškove za utvrđivanje i reviziju radnih mjesta.

Član 46. u Prijedlogu Zakona glasi:
(Godišnji lični koeficijent osiguranika)

(1) Za izračun godišnjeg ličnog koeficijent uzima se ukupan iznos plaća, odnosno osnovica osiguranja osiguranika, počev od 1. januara 1970. godine, izuzev godine ostvarivanja prava i 1992., 1993., 1994. i 1995. godine.

(2) Godišnji lični koeficijent utvrđuje se tako da se ukupan iznos plaća, odnosno osnovica osiguranja ostvarenih za pune mjesece u toj godini podijeli sa ukupnim iznosom prosječnih plaća u SR BiH, odnosno u Federaciji u istom periodu. Za godinu ostvarivanja prava ne utvrđuje se godišnji lični koeficijent, osim u slučaju kada se pravo na penziju ostvaruje samo na osnovu tog staža osiguranja. U tom slučaju godišnji lični koeficijent utvrđuje se tako da se ukupan iznos plaća, odnosno osnovica osiguranja ostvarenih za pune mjesece u toj godini podijeli sa ukupnim iznosom prosječnih plaća u Federaciji u istom periodu.

(3) Pod ukupnim iznosom plaća, odnosno osnovica osiguranja podrazumijeva se ukupan godišnji iznos plaća, osnovica osiguranja, novčanih i nenovčanih prihoda i naknada koje je osiguranik ostvario, na koje je obračunat i uplaćen doprinos.

(4) Ako su plaće, odnosno osnovice osiguranja unesene u matičnu evidenciju nosioca osiguranja u neto iznosu, onda se dijele sa prosječnom godišnjom neto plaćom u SR BiH, odnosno Federaciji, a ako su unesene u bruto iznosu, onda se dijele sa prosječnom godišnjom bruto plaćom.

(5) Godišnji lični koeficijent može iznositi najviše pet.

(6) Podatak o prosječnoj godišnjoj plaći u Federaciji, objavljuje Federalni zavod za statistiku.

(7) Osiguraniku za koga nema podataka o plaćama, odnosno osnovicama osiguranja za pojedine godine, kao godišnji lični koeficijent za te godine uzima se godišnji lični koeficijent iz godine koja prethodi toj godini, a ako nema nijedne godine koja prethodi toj godini, onda se uzima godišnji lični koeficijent iz godine koja slijedi.

(8) Osiguraniku za koga nema podataka o plaćama, odnosno osnovicama osiguranja niti za jednu godinu, godišnji lični koeficijent iznosi 0,5 za svaku punu godinu staža osiguranja, 0,041666 za svaki mjesec staža osiguranja i 0,001388 za svaki dan staža osiguranja.

AMANDMAN III

U članu 46. Stav 5. Ispred riječi “godišnji” dodaje se riječ “Prosječni” a ostali dio teksta se nastavlja.

Obrazloženje

U stavu 5. člana 46 . u Prijedlogu je ispuštena riječ: „**prosječni**“ što je bilo defrinisano u Nacrtu Zakona i na taj način se bitno mijenja značenje ove odredbe.

Naime, prema našem prijedlogu da lični koeficijet osiguranika može iznositi najviše prosječno godišnje pet koeficijenta odnosno pet zakonom utvrđenih osnovica, znači da se uplate u fond MIO/PIO koje prelaze iznos od pet osnovica prenose po potrebi u neki drugi period staža osiguranja osiguranika za koji su uplate ispod Zakonom utvrđenog maksimuma, s tim da prosječan osobni koeficijent može iznositi najviše pet.

Međutim, ukoliko se ne doda riječ „prosječni“ može se tumačiti da osobni godišnji koeficijent za svaku pojedinu godinu može biti najviše pet i da se uplate u Mirovinski fond iz jedne kalendarske godine, za koju je uplaćeno više nego je potrebno da se dostigne koeficijent pet, ne mogu prenositi u drugu godinu u kojoj nije dostignut koeficijent pet. Ako je tako onda se odstupa od principa, da se visina mirovine bazira na stažu osiguranja i uplaćenim doprinosima, što bi bilo pravično.

Ukoliko se ne prihvati naša primjeba i ostane ovakav Prijedlog Zakona to će imati negativan utjecaj i na buduće uplate doprinosa. Osobe s menadžerskim ugovorima koja imaju visoke plaće i uplaćuju visoke doprinose neće imati interesa da im se, u vidu plaće, mjesečno plati više od pet prosječnih plaća FBiH, te da se na to plate doprinosi, nego će tražiti načina da iznos novca koji mjesečno prelazi pet prosječnih plaća u FBiH dobiju u nekom drugom obliku, što može biti polica životnog osiguranja, dionice i sl.

Član 49.Prijedloga glasi:
(Povreda na radu)

(1) Povredom na radu smatra se:

- a) povreda osiguranika, prouzrokovana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizičkim ili hemijskim djelovanjem, naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva povreda uzročno vezana za obavljanje posla koji je osnov osiguranja,
- b) povreda koju osiguranik pretrpi na redovnom putu od stana do mjesta rada i obratno, odnosno radi obavljanja djelatnosti na osnovu koje je osiguran.

(2) Povredom na radu u smislu ovog zakona, ne smatra se povreda na radu ukoliko je prouzrokovana:

- a) namjerno ili iz krajnje nepažnje osiguranika koji je obavljao radne obaveze, kao i na redovnom putu od stana do mjesta rada i obratno,
- b) pijanstvom osiguranika,
- c) isključivom odgovornosti trećeg lica,
- d) zbog više sile,
- e) zbog obavljanja aktivnosti koje nisu u vezi s obavljanjem radnih aktivnosti,
- f) usljed namjernog nanošenja ozljede osiguraniku od strane druge osobe izazvanog ličnim odnosom s osiguranom osobom koje se ne može dovesti u vezu sa radno-pravnom aktivnosti,
- g) usljed namjernog nekorištenja opreme zaštite na radu i nepoštivanja propisa o zaštiti na radu.

(3) U slučaju spora iz stava (2) ovog člana teret dokazivanja je na poslodavcu.

AMANDMAN IV

U članu 49. u stavu 2. alineja b) iza riječi pijanstvom dodaju se riječi “ ili usljed konzumiranja opojnih droga”

Obrazloženje

U alineji b) spominje se samo pijanstvo (uzimanje alkohola) a ne uzimanje i konzumiranje drugih opojnih sredstava. Naime, poznata je i pojava uzimanja drugih opojnih sredstava, u zadnje vrijeme čak više od alkohola (pijanstvo). S tim u vezi smatramo da ukoliko se povreda na radu ne smatra povreda koja je nastala kao posljedica konzumiranja alkohola isto tako treba definisati i povreda kao posljedica konzumiranja opojnih droga.

Član 56. u Prijedlogu Zakona glasi:

(Osnovica za određivanje naknade plaće i valorizacija plaće)

(1) Osnovica za određivanje naknade plaće (u daljnjem tekstu: osnovica naknade) je prosječna neto plaća koju je osiguranik ostvario u godini koja prethodi godini nastanka invalidnosti, valorizacijom dovedena na nivo plaća za mjesec za koji se isplaćuje naknada.

(2) Valorizacija u skladu sa stavom (1) ovog člana vrši se tako što se prosječna neto plaća koju je osiguranik ostvario u godini koja prethodi godini nastanka invalidnosti usklađuje sa kretanjem prosječne neto plaće svih zaposlenih kod poslodavca i dovodi na nivo plaća za mjesec za koji se isplaćuje naknada.

(3) Naknada plaće ne može biti manja od najniže plaće utvrđene Općim kolektivnim ugovorom za teritorij Federacije BiH.

AMANDMAN V

U Prijedlogu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju član 56. mijenja se i glasi:

(Osnovica za određivanje naknade plaće)

“ (1) Osnovica za određivanje naknade plaće (u daljnjem tekstu: osnovica naknade) je plaća, odnosno naknada plaće, koju je osiguranik ostvario u posljednjoj godini osiguranja koja prethodi godini u kojoj je nastala invalidnost.

(2) Visinu naknade plaće, iz člana 57. stav (1) i stav (2) ovog zakona, utvrđuje preduzeće, drugo pravno lice, odnosno poslodavac, u skladu sa ovim zakonom.

(3) Osnovica za određivanje naknada plaće, iz člana 57. stav (1) i stav (2) ovog zakona, usklađuje se sa kretanjem prosječne plaće u preduzeću, odnosno drugom pravnom licu, odnosno kod poslodavca u godini u kojoj se naknada plaće ostvaruje.

(4) Naknada plaće ne može biti manja od najniže plaće utvrđene Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju Federacije BiH.”

Obrazloženje

Članom 56. Prijedloga Zakona o PIO propisano da je osnovica za određivanje naknade plaće prosječna neto plaća koju je osiguranik ostvario u godini koja prethodi godini nastanka invalidnosti, valorizacijom dovedena na nivo plaća za mjesec za koji se isplaćuje naknada, **a koja ne može biti manja od najniže plaće utvrđene Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju Federacije BiH.**

Dakle, u Prijedlogu Zakona o PIO predloženo je povećanje naknade plaće za čekanje u odnosu na važeći Zakon o PIO, što proizvodi dvostruke negativne posljedice za poslodavce:

1. Usvajanje naprijed navedene odredbe o visini naknade za čekanje u Prijedlogu Zakona o PIO

uticalo bi na povećanje troškova za poslodavce koji imaju radnike na čekanju, a koje ne mogu rasporediti na obavljanje drugih odgovarajućih poslova, u skladu sa utvrđenim radnim sposobnostima tih radnika. Dakle, time bi poslodavac, koji nije u mogućnosti da rasporedi radnika na obavljanje odgovarajućih poslova koje je radnik sposoban obavljati, bio dužan da mu i dalje isplaćuje prosječnu neto plaću koju je osiguranik ostvario u godini koja prethodi godini nastanka invalidnosti, valorizacijom dovedena na nivo plaća za mjesec za koji se isplaćuje naknada, kao da radnik efektivno obavlja poslove radnog mjesta.

Nije uredu isplaćivati naknadu plaće za vrijeme čekanja u visini prosječne neto plaće koju je osiguranik ostvario u godini koja prethodi godini nastanka invalidnosti, valorizacijom dovedena na nivo plaća za mjesec za koji se isplaćuje naknada, odnosno naknadu plaće kao da je radnik radio, a on ne dolazi na posao, i možda ostvaruje zaradu obavljanjem nekih drugih poslova.

To je potpuno pogrešan prijedlog, prije svega, zbog toga što je to preveliko opterećenje poslodavcu, koji neće moći podnijeti toliki teret da za jedno radno mjesto isplaćuje dvije plaće, i to jednu radniku na čekanju, a drugu radniku koji će biti raspoređen i obavljati poslove tog radnog mjesta.

2. Povećanje naknade plaće za čekanje u odnosu na važeći Zakon o PIO utiče na veću opredijeljenost radnika da nastoje steći status radnika na čekanju, jer u tom slučaju ostvaruju pravo na naknadu plaće za čekanje u visini prosječne neto plaće koju su ostvarili u godini koja prethodi godini nastanka invalidnosti, valorizacijom dovedene na nivo plaća za mjesec za koji se isplaćuje naknada. Dakle, ovakvo zakonsko rješenje otvara mogućnosti za brojne zloupotrebe, jer bi mnogi radnici, kojima je utvrđena invalidnost II kategorije, zaključili da im se isplati da budu upućeni na čekanje, i da primaju naknadu za vrijeme čekanja u visini plaće kao da rade, a uopšte i ne dolaze na posao, i još se mogu baviti nekim drugim poslovima i ostvarivati zaradu.

Pored navedenog, radnicima se često utvrđuje invalidnost II kategorije zbog bolesti, a ne zbog povrede na radu, pa kako poslodavac ničim nije doprinio da kod radnika nastane invalidnost II kategorije, to ne bi trebalo da poslodavac snosi posljedice zbog nastale bolesti kod radnika. Dakle, radnik kod kojeg usljed bolesti, odnosno bez krivice Poslodavca, bude utvrđena II kategorija invalidnosti, te koji ne bude u mogućnosti da obavlja poslove na koje je raspoređen na osnovu zaključenog ugovora o radu sa poslodavcem, prema Prijedlogu Zakona o PIO zadržava pravo na isplatu prosječne neto plaće koju je osiguranik ostvariogodini koja prethodi godini nastanka invalidnosti, valorizacijom dovedena na nivo plaća za mjesec za koji se isplaćuje naknada.

Imajući u vidu naprijed navedene negativne posljedice za poslodavce i mogućnosti zloupotreba u slučaju usvajanja odredbe o visini naknade za čekanje, iz Prijedloga Zakona o PIO, predlažemo da se preuzmu rješenje iz važećeg Zakona o PIO kako je definisano. Odnosno, predlažemo da osnov za određivanje naknade plaće zbog čekanja, predstavlja plaća, odnosno naknada plaće koju je osiguranik ostvario u posljednjoj godini osiguranja koja prethodi godini u kojoj je nastala invalidnost, koja se usklađuje u toku godine, te da visinu naknade plaće za čekanje utvrđuje preduzeće, drugo pravno lice, odnosno poslodavac.

Član 57. u Prijedlogu Zakona glasi:
(Isplata naknade)

(1) Naknada zbog čekanja pripada od dana nastanka invalidnosti do dana rasporeda na drugo radno mjesto, odnosno do dana upućivanja na prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju, kao i od dana završene prekvalifikacije ili dokvalifikacije do dana rasporeda na drugo radno mjesto i isplaćuje se u visini osnovice naknade.

(2) Naknada za vrijeme prekvalifikacije ili dokvalifikacije pripada za vrijeme trajanja prekvalifikacije ili dokvalifikacije i isplaćuje se u visini osnovice naknade.

(3) Naknada zbog manje plaće pripada od dana rasporeda na drugo radno mjesto i isplaćuje se u visini razlike između osnovice naknade i neto plaće osiguranika na drugom radnom mjestu.

AMANDMAN VI

Član 57. stav (1) i (2) mijenja se i glasi:

“ (1) Osiguranik kod kojeg je utvrđena II kategorija invalidnosti ima pravo na naknadu plaće zbog čekanja, koja mu pripada od dana nastanka invalidnosti do dana rasporeda na drugo radno mjesto, odnosno do dana upućivanja na prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju, kao i od dana završene prekvalifikacije ili dokvalifikacije do dana rasporeda na drugo radno mjesto, u visini koja se određuje u skladu sa članom 56. ovog zakona.

(2) Za vrijeme prekvalifikacije ili dokvalifikacije, iz stava (1) ovog člana, radnik ima pravo na naknadu plaće u visini koja se određuje u skladu sa članom 56. ovog zakona.
“

Obrazloženje

Obrazloženje kao za prethodni član.

Član 83. Prijedloga glasi:

„ Pravo na starosnu i invalidsku penziju obezbjeđuje se nakon prestanka osiguranja.“

AMANDMAN VII

Član 83. mijenja se i glasi:

„Pravo na starosnu penziju obezbjeđuje se od dana podnošenja zahtjeva za starosnu penziju.“

Obrazloženje

Zakon treba omogućiti da osoba koja je ispunila uslove za starosnu penziju u slučaju dogovora sa poslodavcem može i dalje da nastavi da radi a što je u skladu sa Zakonom o radu. Ovakvo rješenje postoji i u važećem Zakonu i smatramo da ovo rješenje treba zadržati.

Posebno treba naglasiti da je predloženo rješenje u općedruštvenom interesu i ima za cilj obezbjeđenja sredstava za Fond PIO/MIO. Naime ukoliko poslodavcu treba radnik koji je stekao pravo na penziju zašto takav radnik ne bi mogao i dalje da nastavi da radi po osnovu Ugovora o radu. Imajući u vidu da ukoliko zaposlenik koji koristi pravo na penziju i dalje ima mogućnost da radi po osnovu Ugovora o djelu i to mu se pravo ne može uskratiti svakako je u interesu Fonda PIO/MIO, države a i socijalnih partnera da se onda treba omogućiti pravo na radni odnos po osnovu Ugovora o radu. Također treba napomenuti da su sredstva koja koristi radnik iz Fonda u znatno manjem iznosu nego od sredstava koja se isplaćuju na osnovu Ugovora o radu za tog radnika. Dakle na ovaj način dolazi do punjenja budžeta Foda PIO/MIO.

Član 96.

(Pokretanje postupka za starosnu penziju)

Postupak za ostvarivanje prava na starosnu penziju pokreće se na zahtjev osiguranika, a nakon prestanka osiguranja.

AMANDMAN VIII

U članu 96 u stavu 1. umjesto „zareza“ stavlja se „tačka“ a riječi „a nakon prestanka osiguranja“ se brišu.

O b r a z l o ž e n j e

Obrazloženje iz prethodnog stave.

Član 97. Prijedloga glasi:

(Pokretanje postupka za invalidsku penziju)

(1) Postupak za ostvarivanje prava na osnovu invalidnosti pokreće se na zahtjev osiguranika, nadležnog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite ili poslodavca pod uslovom da snosi troškove medicinskog vještačenja i da ima saglasnost sindikata.

(2) Izuzetno, ukoliko osiguranik nije u mogućnosti da pokrene postupak za ostvarivanje prava na osnovu invalidnosti, zahtjev u njegovo ime može pokrenuti zakonski zastupnik ili punomoćnik.

AMANDMAN IX

U članu 97. u stavu 1. Iza riječi “poslodavaca” stavlja se “tačka” a riječi “pod uslovom da snosi troškove medicinskog vještačenja i da ima saglasnost sindikata” se brišu.

Iza stave 1. dodaje se novi stav 2. Koji glasi:

“ (2) U slučaju da je poslodavac uputio osiguranika na ocjenu radne sposobnosti, isti snosi troškove ukoliko se utvrdi da invalidnost ne postoji.”

Dosadašnji stav 2.postaje stav 3.

Obrazloženje

Podsjećamo da je Zakon o radu drugačije regulirao ovu materiju i to članom 56. st. 1. koji glasi: „**(2) Radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za obavljanje određenih poslova, poslodavac može uputiti radnika na liječnički pregled**“

Obzirom da se ovdje isključivo definiše pitanje radno-pravnog statusa što je predmet Zakona o radu smatramo da se ovim Zakonom to pitanje ne može definisati na drugačiji način. Dakle, Zakon o radu je lex specialis i uvijek će se kod radno-pravnog statusa primjeniti Zakon o radu bez obzir kako ta materija bude definisana Zakonom o PIO.

Nejasno je zašto je za ostvarivanje prava na temelju invalidnosti (u što nesumnjivo spada i utvrđivanje radne, te **preostale radne sposobnosti**) , traži suglasnost sindikata. Ovakvo rješenje ne poznaje ni Zakon o radu niti Zakon o vijeću zaposlenika. Odredbe Zakona o radu FBiH jasno upućuju da se suglasnost sindikata traži ukoliko se takvom radniku želi dati otkaz kada se ne može rasporediti na odgovarajuće poslove kod poslodavca jer takvih poslova nema, što je svakako jasno i prihvatljivo budući da se radi o otkazu (praktično gubitku posla). Obzirom na činjenicu da ni Zakon o radu kao ni Zakon o vijeću

zaposlenika ne predviđa suglasnost sindikata u ovakvim slučajevima, smatramo da bi ove odredbe trebalo uskladiti.

Naime, treba imati u vidu da je izuzetno mala sindikala pokrivenost koja je ispod 5% ili uopće nema sindikata, te se postavlja pitanje od koga se traži ova suglasnost. Nadalje, poznato je da u većim poduzećima postoji ili može postojati više sindikata, te je nejasno misli li se na reprezentativni sindikat ili na sve sindikate.

Također napominjemo da Zakon o radu tretira reprezentativne sindikate, odnosno reprezentativni sindikat.

Nadalje, začuđujuće je da se troškovi medicinskog vještačenja stavljaju na teret poslodavca; postavlja se pitanje zašto uopće služi osiguranje i zašto je zaposlenik uopće osiguran ako sve opet naknadno snosi poslodavac. Na ovaj način su neopravdano ugroženi posebno mali i srednji poslodavci, a posredno i sami radnici (poslodavci će se radije odlučivati na otkaz). Štaviše, zbog konstrukcije rečenice “nadležnog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite ili poslodavca pod uslovom” može se naknadno protumačiti čak da poslodavac snosi troškove kada se radi o ocjeni sposobnosti i na zahtjev liječnika ili osiguranika/radnika. Stoga smatramo da je potrebno preciznije i jasnije formulirati, radi izbjegavanja naknadnih problema. Osim toga predloženi amandman je i u funkciji zaštite radnika, jer se bitno smanjuje mogućnost povrede ili oboljenja na poslu.

Najbolji primjer koji se može navesti kao argumet više za opravdanost naše primjedbe je slučaj pilota „German Wings-a“ koji nije prijavio bolest poslodavcu i ubio 149. ljudi.

Također samo ako je poslodavac neopravdano poslao zaposlenika na ocjenu, moglo bi biti prihvatljivo da samo u tom slučaju poslodavac snosi troškove. U svim drugim slučajevima te troškove trebalo bi snositi osiguranje jer je to i svrha osiguranja (*invalidsko osiguranje*). Poslodavci plaćaju i za ovu kategoriju kroz osiguranje. Ako liječnik koji je uputi osiguranika (ili njegova zdravstvena ustanova) i sam osiguranik ne snose ove troškove, zašto bi se poslodavac izlagao troškovima budući da plaća osiguranje – svog radnika kojeg je osigurao.

Stoga predlažemo da se član 97. mijenja kako je predloženo.

Član 99. Prijedloga glasi:

(Pokretanje postupka za utvrđivanje penzijskog staža)

- (1) Postupak za utvrđivanje penzijskog staža pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno korisnika starosne ili invalidske penzije, kao i na zahtjev člana porodice umrlog osiguranika, odnosno člana porodice umrlog korisnika starosne ili invalidske penzije.

AMANDMAN X

U članu 99. iza stava 1. dodaje novi stav 2. i 3. koji glase:

“ (2)Zahtjev iz prethodnog stava pokreće se najkasnije godinu dana prije sticanja prava na starosnu penziju.”

(3)Nosilac osiguranja je dužan u roku od 30 dana odgovoriti na zahtjev iz predhodnog stava”

O b r a z l o ž e n j e

Obzirom da Zakon omogućava poslodavcu da može pokrenuti zahtjev za utvrđivanje penzijskog staža potrebno je Zakonom i definisati rokove za podnošenje zahtjeva. Prijedlažemo da se definiše da se zahtjev radnika ili poslodavca pokreće godinu dana ranije te da u roku od 30 dana Zavod je dužan da izda potvrdu o uplaćenom radnom stažu. Na ovaj način ostavlja se dovoljno vremena i radniku i poslodavcu da kompletiraju dokumentaciju. Ovakvim rješenjem daje se mogućnost da se poslodavac i radnik u slučaju nedostatka penzijskog staža dogovore o daljem angažmanu. U suprotnom radnik je u veoma nepovoljnom položaju a što smatramo da nije ni u općedruštvenom interesu ni u interesu socijalnih partnera.

Član 107. Prednacrt glasi:

- (1) Pravo na invalidsku penziju osiguranik ima od dana nastanka invalidnosti.
- (2) Pravo na invalidsku penziju osiguraniku se priznaje od dana utvrđivanja invalidnosti pod uvjetom da je zahtjev za ostvarivanje prava podnio u roku od tri mjeseca od dana ispunjenja uvjeta za ostvarivanje prava, a ukoliko je zahtjev za ostvarivanje prava podnio nakon isteka roka od tri mjeseca, pravo na invalidsku penziju se priznaje od dana podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava i za tri mjeseca unazad.

AMANDMAN XI

U članu 107. dodaje se novi stav 3.i 4. koji glasi:

- (3) **Poslodavac ima pravo na naknadu plaće sa isplaćenim doprinosima koju je isplaćivao radniku, od momenta nastanka invalidnosti do dostave pravosnažnog rješenja o priznavanju prava na invalidsku penziju zbog gubitka radne sposobnosti.“**
- (4) **Potraživanja iz stava 3. obezbjeđuje nosilac osiguranja.**

O b r a z l o ž e n j e

Član 94. Zakona o radu u FBiH propisuje načine prestanka Ugovora o radu. Jedan od načina prestanka Ugovora o radu stav 1. tačka e. je „danom dostave pravosnažnog rješenja o priznavanju prava na invalidsku penziju zbog gubitka radne sposobnosti“.

Poslodavac shodno Zakonu o radu isplaćuje plaću sa doprinosima u skladu sa posebnim Zakonima sve do prestanka Ugovora o radu. Vrijeme od momenta nastanka invalidnosti pa do donošenja pravosnažnog rješenja o priznavanju prava na invalidsku penziju zbog gubitka radne sposobnostimože biti veoma dugo. Dosadašnja praksa je pokazala da to vrijeme može biti i nekoliko godina. Ukoliko se definiše da Fond obezbjeđuje sredstva iz kojih bi se naplatio poslodavac koji je isplaćivao plaću za vrijeme dok radnik čeka na pravosnažno rješenje, osigurala bi se efikasnost u rješavanju postupka i spriječila mogućnost zloupotrebe prava. Ovdje posebno treba istaći „momenat kada rješenje postaje pravosnažno“. Dakle, Pravosnažnost rješenja nije momenat izdavanja prvostepenog Rješenja. Rješenje postaje konačno kada se više ne može pobijati žalbom. Nakon pravosnažnosti rješenja isto je moguće poništiti, ukinuti, odnosno promijeniti. Dakle postupak može trajati veoma dugo i poslodavac u tom slučaju se izlaže veoma velikim troškovima ok se čeka pravosnažnost Rješenja.

AMANDMAN XII

Iza člana 137. dodaje se novi član 138. koji glasi:

(Novčane kazne za odgovorno lice u nadležnom organu za nadzor, provedbu i primjenu ovog Zakona)

„ Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se odgovorno lica u nadležnom organu za nadzor, provedbu i primjenu ovog Zakona, ukoliko:

- a) **pravilno ne obavlja primjenu, kontrolu i provedbu ovog Zakona i drugih podzakonskih akata;**
- b) **ne poduzme mjere kada je očito da je to morao obaviti**
- c) **pri obavljanju svog nadzora prekorači ili zloupotrebi svoje ovlasti, namjerno ili iz grube nepažnje;**
- d) **namjerno ili iz grube nepažnje ne poštuje propisane rokove**
- e) **namjerno ili iz grube nepažnje, neposrednim, nestručnim ili nezakonitim radom u obavljanju svog nadzora nanese veću materijalnu štetu subjektu nadzora ili drugoj osobi“.**

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana, novčanom kaznom od 500,00 KM do 2.000 KM kazniće se i zaposlena osoba u nadležnom organu koja je nesavjesno obavljala svoj posao.

Ostali članovi se pomjeraju za jedno mjesto unazad tako da članovi 138- 151 postaju članovi 139-152.

Obrazloženje

Za prekršaje iz ovog zakona nije predviđena kazna za institucije koje su nadležne za nadzor i provođenje ovog Zakona odnosno za odgovorno lice nadležnih organa za nadzor, provedbu i primjenu ovog Zakona, koji namjerno ili iz grube nepažnje ne vrši posao u skladu sa propisima i nanosi štetu: poslodavcima, fizičkim licima i institucijama države. Također smatramo da se u Zakonu treba predvidjeti i mogućnost da i zaposlena osoba u nadležnoj instituciji

Napominjemo da je Ured za zakonodavstvo Vlade FBiH, svojim mišljenjem, potvrdio da ne postoje ustavne ili zakonske prepreke za uvođenje i ove vrste odgovornosti.

Stoga predlažemo da se u Zakonu u kaznenim odredbama uvedu kazne za ovlaštena lica u nadležnim organima koja sprovode Zakon kako smo definisali u prijedlogu. Time će se direktno uticati na smanjenje mita i korupcije i doprinijeće se efikasnijem i pravednijem sprovođenju zakona.